

Üniversite Öğrencilerinin Sınıf Ortamında Yabancı Dil Konuşma Kaygısı Üzerine Nitel Bir Çalışma

Doç. Dr. Bilal DUMAN¹

Okt. Güldehan Neşe GÖRAL²

Araş. Gör. Hilal BİLGİN³

Geliş Tarihi: 03.04.2017

Kabul Tarihi: 29.12.2017

Yayın Tarihi: 31.12.2017

Özet

Bu çalışmanın amacı öğrencilerin görüş ve deneyimlerinden yararlanarak, sınıf içerisinde yabancı dil konuşma kaygısının sebeplerini anlamaya çalışmak ve bu süreçte öğrencilerin yabancı dil konuşurken yaşadıkları problemlerin sebeplerini ortaya çıkarmaktır. Çalışma, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın katılımcılarını, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinden Mesleki İngilizce dersi alan 13 3. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada, verilerin toplanması amacıyla nitel görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde NVivo 11 programı kullanılmış ve çalışmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin neredeyse tamamının sınıf içerisinde yabancı dil konuşma kaygısı yaşadıkları belirlenmiştir. Ayrıca, araştırmada öğrencilerin yabancı dil konuşma kaygısı yaşamalarının nedenleri, bu kaygının sınıf içi performanslarına yansımaları, kaygı anında hissettiklerine ilişkin görüşleri belirlenmiş ve bu konuya ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil, Konuşma kaygısı, Üniversite öğrencileri

A Qualitative Study on University Students' Foreign Language Speaking Anxiety in the Classroom Environment

Abstract

The purpose of this study is to understand the reasons of students' foreign language speaking anxiety in classroom and also reveal the reasons of problems students experience when they speak foreign language by considering the opinions and experiences of students. The study was conducted by using phenomenology design, one of the qualitative research designs. The participants of the study consisted of 13 3rd grade students who were taking the Professional English course and studying in the Tourism Faculty of Muğla Sıtkı Koçman University. Besides, in order to collect data, qualitative interview technique was applied. Moreover, for the analysis of the data, Nvivo 11 program was used and the data was analyzed through content analysis technique. According to the results obtained from the study, it was identified that nearly all the participant students experienced foreign language anxiety in classroom. In addition, the reasons why students experienced foreign language speaking anxiety, the reflections of this anxiety into their in-classroom performances, students' opinions about their feelings during anxiety condition were determined and some recommendations about this subject matter were maintained.

Key Words: Foreign language, Speaking anxiety, University students

¹ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, bduman@mu.edu.tr

² Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu İngilizce Bölümü, İngilizce ABD, nesegoral@mu.edu.tr

³ Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim ABD, hilalbilgin@mu.edu.tr

GİRİŞ

Yabancı dil öğrenme insana sosyal ve akademik hayatta birçok kolaylıklar getirirken beraberinde de problematik durumlar yaşamasına neden olmaktadır. Bunlardan birisi ise dil öğrenme sürecinde ortaya çıkan kaygı durumlarıdır. İlgili literatürde kaygının tanımı ve ilgili birçok çalışmaya rastlanmaktadır. Bu bağlamda kaygı; gündelik ve akademik yaşamda gerginlik, korku, sinirlilik ve endişe gibi otonom sinir sisteminin uyarılmasıyla ilişkili öznel aynı zamanda da yaygın duygular olarak tanımlanmaktadır (Spielberger, 1983; Smith, 2014; Huberty, 2012).

İnsan yaşamının her alanında çeşitli durumlara bağlı olarak ortaya çıkan kaygı durumunun normal bir süreç olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle akademik bağlamda kaygı yaygın bir durumdur çünkü akademik ortamlarda öğrenciler belirli bir değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Bu gibi durumlarda, birçok öğrenci gergin hissetmekte ve kaygının deneme ya da sınavlarında performansları üzerinde ters etki yaratabileceğine inanmaktadır (Smith, 2014). Bu duruma bağlı olarak akademik performansında sıkıntı yaşayan bir öğrencinin belirli akademik işlerle alakalı kaygı düzeyi de artmaktadır. (Huberty, 2012)

İlgili literatürde kaygı genel olarak kişiye özel, duruma özel ve olay kaygısı olmak üzere üç farklı türe ayrılır (Cattell ve Scheier, 1963; MacIntyre ve Gardner, 1989, 1991; Spielberger, 1966). Kişiyeye özel kaygı, geniş yelpazeli durumlarda gergin olmaya genel bir yatkınlık anlamına gelir (Spielberger, 1983). Kişiyeye özel kaygı bireyin kişiliğinin bir özelliği olduğundan süreçte kalıcıdır. Diğer bir deyişle, kişiyeye özel kaygıya sahip bireyler birçok farklı durumda birçok şeyle alakalı kaygılıdır. Olay kaygısı, belirli bir durumda belirli bir anda oluşan stres ya da endişe duygusudur (Spielberger, 1983) ve genellikle bu durumun devamında terleme, terli avuç içi, ağız kuruluğu, kas kasılmaları, tansiyon ve artan kalp hızı gibi fiziksel işaretler eşlik eder. Olay kaygısı kalıcı değildir ve andan ana ya da durumdan duruma değişkenlik gösterebilir. Duruma özel kaygı ise kişiyeye özel kaygıda olduğu gibi süreçte kalıcıdır fakat durumlar karşısında tutarlı olmayabilir ve daha çok, durumdan duruma değişebilir. Toplum karşısında konuşma kaygısı duruma özel kaygıya bir örnek olarak gösterilebilir (Lou, 2014).

Bireylerin hayatlarını derinden etkileyen önemli psikolojik durumlardan olan kaygı, bireylerin eğitim hayatlarında neredeyse tüm safhalarında ve derslerde yaşanabilmektedir. Kaygının sıklıkla yaşandığı derslerden biri yabancı dil derslerdir. Nitekim Steinberg (1986) kaygı ve etkili dil öğrenme arasında bir ilişki olduğunu belirtmektedir. Kaygının zarar verici etkisi sınıfta özellikle yoğun bir dil becerisi gerektiren ve öğrencilerden bir ürün ortaya koymaları beklenen konuşma ve yazma aktivitelerinde görülebilmektedir. İlgili literatür incelendiğinde, Çin, Japonya, Mısır, Pakistan, Macaristan gibi çeşitli ülkelerde olduğu gibi Türkiye 'de de İngilizceyi yabancı dil olarak öğretme deneyimleri, kaygının açıkça görüldüğü iki özel alan olduğunu göstermiştir (Chen, 2015; Yıldırım, 2007; Occhipinti, 2009; Masuda, 2010; Merç, 2011; Arnaiz ve Guillén, 2012; Tóth, 2012; Attia, 2015; Landström, 2015; Aydın, 2016). Bu alanlardan ilki öğrencilerin hedef dilde konuşmaları istendiği zaman genellikle isteksiz olduklarında ortaya çıkmaktadır. Araştırmalar öğrencilerin yabancı dil konuşurken hata yapmaktan korktuğunu göstermiştir (Price, 1991). Bunun sebebi, temelde sözel anlatımlarının çok iyi olmadığını düşündükleri durumlarda, akran ve arkadaşları yanında konuşma eylemini gerçekleştirdiklerinde, onları kaybetmekten korkmalarıdır. Kaygının ortaya çıktığı ikinci bir alan da yazma aktiviteleri olarak değerlendirilmektedir. Öğrencilerin yazma aktivitelerine ya da yaratıcı yazmaya katılmaya da isteksiz oldukları belirtilmektedir. Araştırmacılar, yabancı dil öğrenenleri etkileyen bu korkuların ‘‘Yabancı Dil Kaygısı’’ (Horwitz et al, 1991) olarak özel bir tür şeklinde adlandırmışlardır. Dil kaygısı ‘‘ikinci dilde konuşurken sınırlı bir şekilde davranma eğilimi şeklinde sürekli bir kişilik özelliği’’ olarak görülmektedir (Gardner ve MacIntyre, 1993, akt. Mitchell ve Myles, 2004). Sınıflarda çoğu öğrencinin yazdıkları ürünlere yapılan dönüt ve düzeltmeleri gördüklerinde umutsuzluğa düştüğü gözlemlenmiştir. Böyle bir durumda, yabancı

dil öğrenenler karamsar hissetmeye başlamakta (Oxford, 1999) ve sessizleşmektedirler(Agbalizu, 2006).

Yabancı dil kaygısı açısından, akademik ve sosyal bağlamda performansın kaygıyla doğrudan bağlantılı olarak vurgulanmaktadır. Bu performans kaygıları öğrenenlerin yaşadıkları iletişim endişesi, sınav kaygısı ve olumsuz değerlendirilme korkusu şeklinde sınıflandırılabilir (Horwitz et al, 1986). Kişiler arası ilişkileri vurguladığı için iletişim endişesinin yapısı yabancı dil kaygısı kavramına oldukça yakındır. İletişim endişesi insanlarla iletişime geçmeyle alakalı korku ya da kaygı nitelenebilen bir tür utangaçlıktır. Karşılıklı, grup içerisinde (sözel iletişim kaygısı), bir toplumda (sahne korkusu) konuşma güçlüğü ya da dinlemede, sözel mesajı öğrenmede (alıcı kaygısı) yaşanan güçlüklerin hepsi iletişim endişesinin görünen yönleridir. İletişim kaygısı ya da benzer bir tepki yabancı dil kaygısında açıkça görülen geniş bir rol oynar. Grup içerisinde konuşmakta problem yaşayan insanlar konuşulan durumda kontrollerinin az olduğu ve performanslarının sürekli kontrol edildiği yabancı dil sınıfında konuşmakta daha büyük problem yaşarlar. Dahası, sözel iletişimle alakalı genel endişelere ek olarak, yabancı dil sınıfı öğrencinin sadece sınırlı kolaylık sağlanan durumlarda iletişim kurmasını gerektirir. Bu durumda, konuşkan insanlar dahi yabancı dil sınıfında sessizleşebilir.

Performans değerlendirme çoğu yabancı dil sınıfının devamlı bir özelliği olduğundan sınav kaygısı yabancı dil kaygısıyla alakalı bir durum olarak değerlendirilebilir. Sınav kaygısı hata yapma korkusundan kaynaklanan bir performans kaygısı türüdür. Sınav kaygısı olan öğrenciler genellikle kendilerinden gerçekçi olmayan beklentilere girerler ve bekledikleri sınav sonucunu alamazlarsa bunu başarısızlık olarak görürler. Yabancı dil sınıflarında sınav kaygısı taşıyan öğrenciler çok sık sınav ve kısa sınavlarla (quizler) karşılaştıklarından gözle görülebilir bir zorluk yaşarlar ve en hazırlıklı öğrenciler bile sıklıkla hata yapar. Özellikle, sözel sınavlar, hassas öğrencilerde hem sınav hem de iletişim kaygısına aynı anda sebep olma olasılığına sahiptir.

Öte yandan, olumsuz değerlendirilme korkusu, yabancı dil öğrenmeyle alakalı üçüncü kaygı türüdür ve “diğerleriyle alakalı endişe, değerlendirilme durumlarını engelleme ve olumsuz değerlendirilme beklentisi” olarak tanımlanmaktadır. Sınav kaygısıyla aynı olmasına rağmen, olumsuz değerlendirilme korkusu, daha geniş kapsamlıdır çünkü sınav olma durumlarıyla kısıtlı değildir; daha çok iş görüşmesi ya da yabancı dil sınıfında konuşma gibi değerlendirme ve sosyal durumlarda oluşabilir. Akademik durumlar arasında özeldir ve yabancı dil sınıftaki tek akıcı konuşan olan öğretmen tarafından devamlı bir değerlendirme gerektirir. Öğrenciler aynı zamanda akranlarının değerlendirilmesine karşı aşırı duyarlı –gerçek ya da hayali- olabilirler (Horwitz et al, 1986). Tüm bu kaygı türleri ele alındığında, yabancı dil öğrenme ortamlarında öğrenciler büyük ölçüde iletişim kaygısı, sınav kaygısının da içinde bulunduğu performans değerlendirme kaygısı ve özellikle akran ve öğretmenleri tarafından olumsuz değerlendirilme kaygısı yaşamaktadırlar.

Konu ile ilgili ulusal ve uluslararası literatür incelendiğinde, yabancı dil öğrenme kaygısını farklı şekillerde ele alan araştırma sayısının oldukça fazla olduğu görülmektedir. Örneğin,, farklı ülkelerde okulöncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve üniversite düzeyinde farklı eğitim seviyelerinde yabancı dil kaygısı (Ohata, 2005; Hu ve Wang, 2014; Lucas, Miraflores ve Go, 2011; Smith ve Schroth, 2014; Okada, 2015; Khaidzir, 2015; Er,2015; Attia, 2015; Alsowat, 2016; Landström,2015; Arnaiz ve Guillén, 2012; Gopang, Bughio ve Pathan 2015; Chan ve Wu, 2004; Çakıcı, 2015; Horwitz, Horwitz ve Cope, 1986; Riasati, 2011; Baş, 2014; Merç, 2011; Aydın, 2016; Ergür, 2004; Aydın ve Zengin, 2008) ile yabancı dil kaygısının öğrenenler üzerindeki etkileri ya da kaygının nedenleri (Trang, Moni ve Baldauf, 2012; Demir,2015; Masuda, 2010; Marwan, 2008; Williams ve Andrade, 2008 ve Debreli ve Demirkan, 2016) üzerine yapılmış birçok nitel ve nicel araştırmalar bulunmaktadır. Öte yandan, yabancı dil kaygısı ile duygusal zekâ (Rouhani, 2008; Şakrak, 2009), öz-yeterlik (Çubukçu, 2008; Güngör ve Yaylı, 2012; Merç, 2015), dil öğrenme motivasyonu (Liu ve Zhang, 2013), okuma kaygısı

(Huang, 2012; Wu, 2011) başarı (Awan, Azher, Anwar ve Naz, 2010; Yoğurtçu ve Yoğurtçu, 2013; Şener, 2015) sözlü performans (Tóth, 2012), öğrenci inançları (Cheng, 2001) öğrenme stilleri (Kahyalar Gürsoy, 2016) ve derse katılım (Zhanibek, 2001) gibi çeşitli bilişsel ve duyuşsal değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalar da mevcuttur. Bunun yanı sıra, farklı ülkelerdeki öğrenciler için yabancı dil kaygısı üzerine ölçek geliştirme çalışmaları (Tóth, 2008) da yapıldığı görülmektedir.

Ancak, literatürde yabancı dil kaygısının beceriler bazında incelendiği çalışmaların oldukça az olduğu ve bu noktada özellikle Türkiye’de yabancı dil öğrenen öğrencilerin en önemli problemlerinden biri olan yabancı dil konuşma kaygısı üzerine yapılan araştırmaların sayısının da sınırlı olduğu belirlenmiştir. İlgili literatürde, konuşma ve dinleme kaygısı (Yıldırım, 2007), sözlü performans (Occhipinti, 2009) ve sınıf içi sözlü sunum (Chen, 2015) konularında yapılmış sınırlı sayıda araştırmaya rağmen, bu araştırmaların özellikle Türkiye’de yapılan kesiminin nicel araştırmalar olduğu görülmektedir. İlgili literatürde, öğrencilerin konuşma kaygısı yaşamalarının nedenlerini derinlemesine inceleyen yeterli sayıda bir nitel araştırmaya rastlanamamıştır. Bu nedenle, bu araştırmanın temel problemini üniversite öğrencilerinin yabancı dil konuşma kaygısı yaşamalarının altında yatan nedenleri derinlemesine irdelemek oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada öğrencilerin görüş ve deneyimlerinden yararlanarak, sınıf içerisinde İngilizce konuşma kaygısının sebepleri anlaşılmasına çalışılmış; bu süreçte öğrencilerin yabancı dil konuşurken yaşadıkları problemlerin sebeplerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrenciler yabancı dil konuşma kaygısını nasıl tanımlamaktadırlar?
2. Öğrencilerin yaşadıkları yabancı dil konuşma kaygısı sınıf içi performanslarını nasıl etkilemektedir?
3. Öğrencilerin görüşlerine göre, yaşadıkları yabancı dil konuşma kaygısının altında ne gibi sebepler yatmaktadır?
4. Öğrenciler yabancı dilde konuşmaları gerektiğinde kendilerini nasıl hissetmekte ve akıllarından neler geçmektedir?
5. Öğrenciler yabancı dilde konuşma kaygılarının ortadan kalkması durumunda kendilerini nasıl hissetmekte ve hayatlarında ne gibi değişiklikler olacağını düşünmektedir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Bu çalışma, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bu desende, insanların belirli bir fenomeni nasıl anladıkları, nasıl betimledikleri, hakkında ne hissettikleri, nasıl yargıladıkları, nasıl anımsadıkları, nasıl anlamlandırdıkları ve diğerleriyle onun hakkında nasıl konuştuklarına odaklanılmaktadır (Patton, 2014). Çalışmada, öğrencilerin görüş ve deneyimlerinden yararlanılarak, sınıf içerisinde İngilizce konuşma kaygısının sebepleri anlaşılmasına çalışıldığı için bu desenin kullanılmasına karar verilmiştir.

Katılımcılar

Bu çalışmanın katılımcılarını, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Turizm Fakültesi öğrencilerinden Mesleki İngilizce dersi alan 3. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Yiyecek-

İçecek İşletmeciliği, Konaklama İşletmeciliği ve Seyahat İşletmeciliği bölümlerindeki 13 öğrenci rastlantısal yöntemle seçilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada verilerin toplanması amacıyla nitel görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Nitel görüşme tekniği, katılımcıların düşünceleri ve görüşlerinin alınması yoluyla uygulanan bir veri toplama tekniğidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008) Çalışmada, nitel görüşmelerde kullanılmak amacıyla daha önce yapılmış çalışmalardan yararlanılarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcılarla yapılacak olan görüşmelerde kullanılmak amacıyla ilgili alanyazın taranmış, uzman görüşlerinden faydalanılarak araştırmacı tarafından 8 adet açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Hazırlanan taslak görüşme formu öncelikle hem nitel araştırma konusunda deneyimli hem de alana hâkim olan 3 uzman tarafından incelenmiş ve onlardan alınan geribildirimler doğrultusunda 3 soru formdan çıkarılmıştır. Bununla birlikte, görüşme sorularında anlatım ve ifade açısından bir problem olup olmadığını belirlemek amacıyla da görüşme formu Türkçe Eğitimi Bölümü'nde görev yapan bir uzman tarafından incelenmiş ve gerekli düzeltmeler yapılmıştır. 5 sorudan oluşan bu görüşme formu pilot uygulama amacıyla çalışma grubu dışındaki iki öğrenci ile yapılan görüşmede kullanılmış ve bu görüşme sonucunda soruların anlaşılabilirliği test edilmiş ve yarı-yapılandırılmış görüşme formuna son hali verilmiştir. Bu yapılan işlemlerle hem görüşme formu kontrol edilmiş hem de öğrencilerin hangi konularda konuşmaya istekli olup olmadığı belirlenmiştir. Bu form; 1)Sizce konuşma kaygısı nedir? Nasıl tanımlarsınız? 2) Yaşadığınız konuşma kaygısı sınıf içi performansınızı nasıl etkiler? 3) Sizce konuşma kaygısının altında ne gibi sebepler yatmaktadır? 4) İngilizce konuştuğunuzda kendinizi nasıl hissediyorsunuz? Yaşadığınız anı düşün aklından neler geçiyor? 5) Uyandın ve böyle bir kaygının kalmadığını fark ettin nasıl hissedersin hayatında ne değişir? sorularından oluşmaktadır. Bu sorular tüm katılımcılara sırasıyla sorulmuş olup öğrencilerden daha ayrıntılı bilgi alabilmek amacıyla görüşme sürecinde de sorular sorulmuştur.

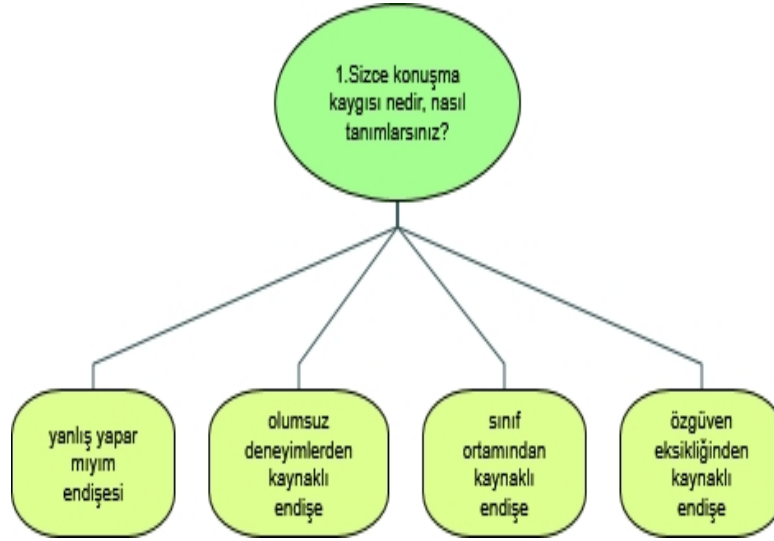
Araştırmada kullanılan görüşme verileri, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Turizm Fakültesinin farklı bölümlerinde okuyan 13 öğrenci ile yapılan görüşme sonucunda elde edilmiştir. Görüşmeler ses kayıt cihazı ile kayıt edilmiş ve araştırma kapsamında en az 4 en çok 10 dakika olmak üzere toplam 60 dakikalık ses kaydı elde edilmiştir. Ses kayıtları kelimesi kelimesine bilgisayar ortamına aktarılmış ve toplam 10 sayfalık bir doküman elde edilmiştir.

Veri Analizi

Veri analizinde bilgisayar destekli nitel veri analizi programı olan NVivo 11 programı kullanılmış ve çalışmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Nitel araştırma verileri, verilerin kodlanması (daha önce belirlenmiş kavramlara göre yapılan kodlama, verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama, genel bir çerçeve içinde yapılan kodlama), temaların bulunması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması ve bulguların yorumlanması olmak üzere dört aşamada analiz edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Öncelikle, araştırmadan elde edilen veriler Nvivo 11 programına aktarılmış ve görüşme formundaki her soru için öğrencilerin verdikleri yanıtlar doğrultusunda kodlama yapılmıştır. Bu kodlamalar göz önünde bulundurularak temalara ulaşılmış ve bu temalar haritalar (maps) ile bulgular kısmında gösterilmiştir. Ayrıca, öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlardan direk alıntılar yapılarak oluşturulan temalar desteklenmiştir.

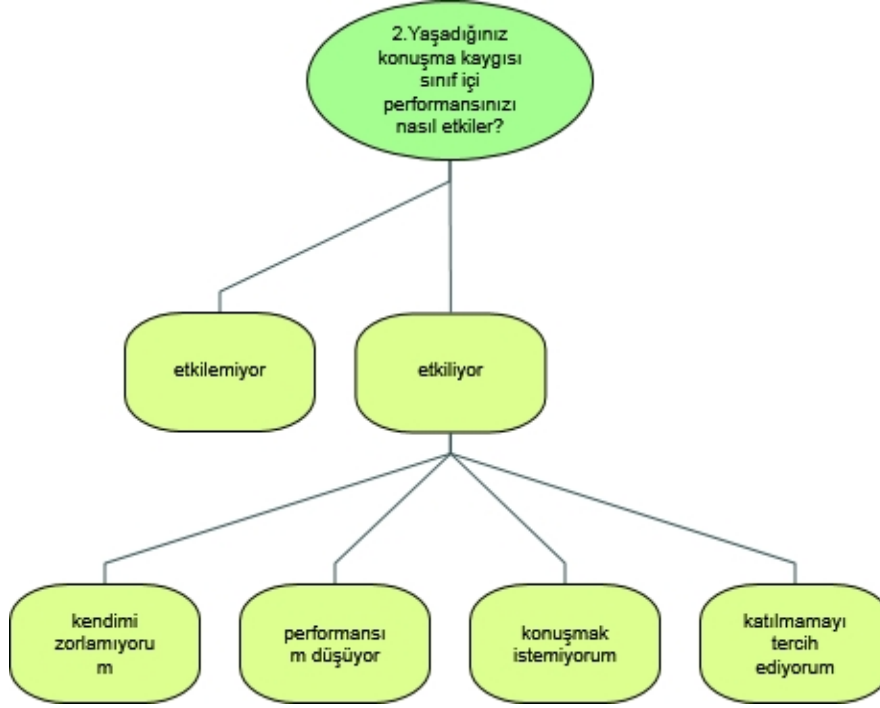
BULGULAR VE YORUM

Öğrencilerin konuşma kaygısına ilişkin yapmış oldukları tanımlara yönelik temalandırmaya Şekil 1’de yer verilmiştir.

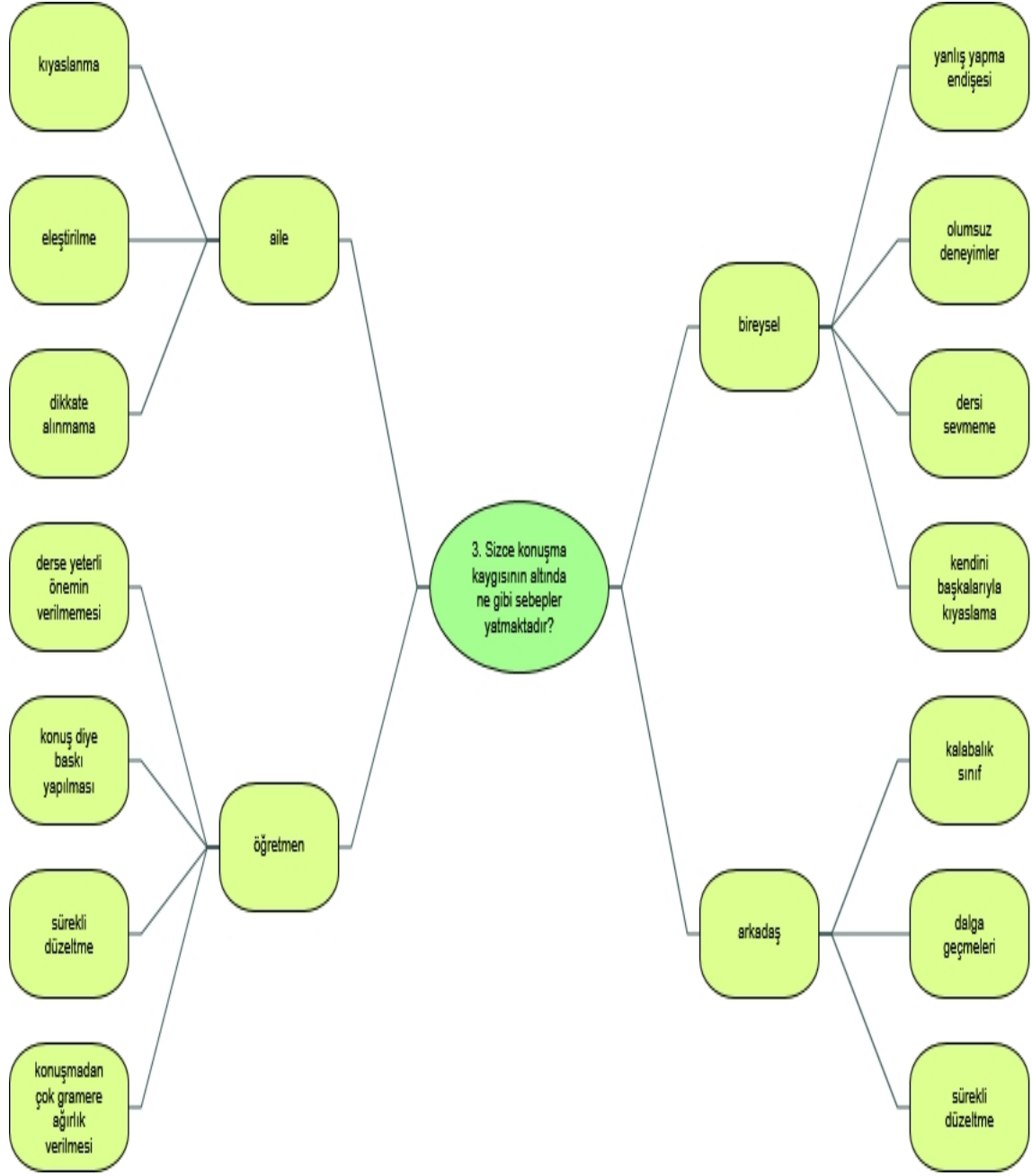
Şekil 1. Öğrencilerin konuşma kaygısına yönelik tanımları

Öğrencilerin konuşma kaygısı tanımları yanlış yapar mıyım endişesi, geçmişte yaşanan olumsuz deneyimlerden kaynaklı endişe, sınıf ortamından kaynaklı korku, özgüven eksikliğinden kaynaklı endişe temaları altında toplanmaktadır. Öğrenciler konuşma kaygısını "Söylemek istediğim ama ağızımdan çıkmayan kelimeler, yanlış söylemekten çekinmek, yanlış yapar mıyım endişesi; küçüklükten gelen endişe, geçmişten gelen bir durum; ortamdan kaynaklanan konuşamama, topluluktan çekinme; bildiklerimi kelimelere dökememe, yabancıları kendimden üstün görmem" şeklindeki ifadelerle tanımlamaktadır. Öğrencilerin yaşadığı konuşma kaygısının sınıf içi performansını nasıl etkilediğine yönelik görüşleri Şekil 2’de yer almaktadır.

Şekil 2. Öğrencilerin yaşadığı konuşma kaygısının sınıf içi performanslarını nasıl etkilediğine yönelik görüşleri

Öğrencilerin bu soruyla alakalı görüşleri sonucunda iki tema ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin yaşadığı konuşma kaygısının sınıf içi performanslarını nasıl etkilediğine yönelik görüşleri “olumsuz etkiliyor” ya da “etkilemiyor” temaları altında toplanmaktadır. Performanslarının etkilenmediğini düşünen öğrencilerin ifadeleri arasında herhangi bir alt tema bulunamamıştır fakat performanslarının olumsuz etkilendiğini düşünen öğrencilerle alakalı alt temalara rastlanmıştır. Bu temalar "kendimi zorlamıyorum, performansım düşüyor, konuşmak istemiyorum, katılmamayı tercih ediyorum" şeklindedir.

Şekil 3. Öğrencilerin konuşma kaygısının altında yatan sebepler

Öğrencilerin konuşma kaygısının altında yatan sebepler Şekil 3’de görüldüğü gibi öğrencilerin sınıf içerisinde yaşadığı konuşma kaygısı aile, bireysel, öğretmen ve sınıf arkadaşlarıyla ilgili yaşanan problemlerden kaynaklanmaktadır.

Aileyi sebep olarak gören öğrenciler aşağıdaki durumlardan bahsetmişlerdir:

Ö1: "Öğretmen çocuğu olduğum için sürekli başkalarıyla kıyaslandım ve eleştirildim dolayısıyla kendimi sürekli başkalarıyla yarış halinde buluyorum."

Ö2 : "Ailenin en küçüğü olduğum için sen küçüksün bilmezsin lafıyla büyüdüm, ciddiye alınmadım bu durumun da genel olarak konuşamamamda etkili olduğunu düşünüyorum."

Bireysel faktörler göz önüne alındığında öğrenciler aşağıdaki şekilde görüş bildirmişlerdir:

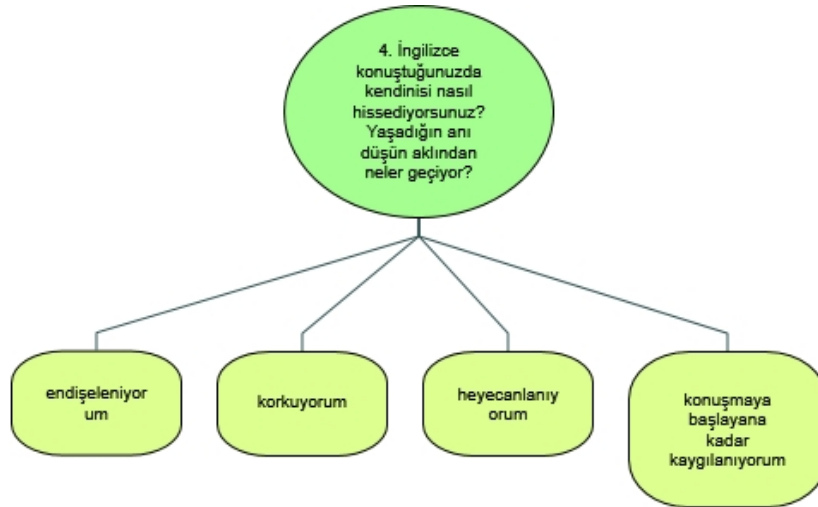
- Ö1: "Öncesinde İngilizce dersini sevmediğim ve önemsemediğim için katılmıyordum."
Ö2: "İngilizce konuşma konusunda özgüven eksikliği yaşıyorum."
Ö3: "Hata yapar mıyım korkusu yaşıyorum."
Ö4: "Kendimi başkalarıyla kıyasladığım için İngilizce konuşmaktan kaçıyorum."
Ö5: "Acaba doğru mu yanlış mı diye düşünüyorum."
Ö6: "Geçmişten gelen bir sıkıntı var yani öğretmenlerimde yaşadığım kötü tecrübeler bugünümü etkiledi."
Ö7: "Yanlış yaparım diye çekiniyorum."
Ö8: "Bilmediğimi dolayısıyla yapamayacağımı düşünüyorum."
Ö9: "Bilsem bile konuşamıyorum."

Öğrenciler öğretmenden kaynaklı sıkıntılarına verdikleri cevaplardan bazıları şu şekildedir:

- Ö1: "İngilizce üzerinde çok durulmadı."
Ö2: "Hocanın dersi sevdirmesi çok önemli çünkü genellikle bu sebepten problem yaşadım."
Ö3: "Öğretmen beni yerdiği zaman örneğin siz zaten yapamazsınız şeklinde tavır takındığı oluyordu ki böyle bir durumda zaten konuşmam."
Ö4: "Öğretmen bize konuşmamız için baskı yapıp ve zoraki konuşurmaya çalıştığı zaman çekiniyorum."
Ö5: "Telaffuzla alakalı sürekli bir düzeltme olduğunda susmayı tercih ediyorum"
Ö6: "Ben dersimi anlatırım giderim tavrı takındığı zaman hoca, yani fazlasını vermeye çalışmadığı zaman dinlemiyorum."
Ö7: "Dersin farklı yöntemler uygulanmadan anlatılıp geçilmesi ve konuşmaya yönelik olmaması daha çok gramer ağırlıklı olması konuşmamı etkiliyor."

Arkadaşlardan kaynaklı sıkıntıları ise öğrenciler aşağıdaki şekilde görüş bildirmişlerdir:

- Ö1: "Yanımdaki dalga geçer mi diye düşünüyorum"
Ö2: "Sınıfın kalabalık olması çok etkili"
Ö3: "Az kişi derse katılıyor dolayısıyla ben de kendimi ortaya atmak istemiyorum"
Ö4: "İngilizceyi iyi bilen arkadaşlarım var dolayısıyla bir seviye farkı bulunuyor. Durum böyle olunca hata yapmak istemiyorum."
Ö5: "Bilen arkadaşlar gerekli gereksiz sürekli düzeltmede bulunuyorlar dolayısıyla sinirleniyorum."

Şekil 4. Öğrencilerin İngilizce konuştuğunda kendini nasıl hissettiğine dair düşünceleri

Öğrencilerin İngilizce konuştuğunda kendini nasıl hissettiğine dair düşünceleri ve bunlara ilişkin temalar Şekil 4'te sunulmuştur. Öğrencilerin görüşleri doğrultusunda endişelendikleri, heyecanlandıkları, korktukları, konuşmaya başlayana kadar kaygılandıkları söylenebilir. Öğrenciler "Başlayana kadar kaygılanıyorum, doğru mu söylüyorum endişesi yaşıyorum, yanlış yaparım diye çok korkuyorum, çok heyecanlanıyorum" şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerin böyle bir kaygılarının kalmadığını fark ederlerse nasıl hissedeceklerine dair düşünceleri ve bunlara ilişkin temalar Şekil 5'te sunulmuştur.

Şekil 5. Öğrencilerin böyle bir kaygılarının kalmadığını fark ederlerse nasıl hissedeceklerine dair düşünceleri

Öğrenciler katılımlarının ve özgüvenlerinin artacağını söylemişlerdir. Sürekli derse katılırdım, aklımdaki her şeyi söylerdim, düşünmeden konuşurdum şeklinde kimseyi takmam özgüvenim tam olur şeklinde soruyu cevaplamışlardır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılan öğrencilerin neredeyse tamamının sınıf içerisinde yabancı dil konuşma kaygısı yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Chen (2015) yüksek lisans tezinde, yabancı dil öğrenen öğrencilerin sınıf içi sözlü sunumlarında çok fazla konuşma kaygısı yaşadıklarını belirterek, öğrencilerin konuşma becerilerinin gelişiminin bu durumdan olumsuz olarak etkilendiğini vurgulamıştır. Benzer bir şekilde, Çubukçu (2008) da üniversite öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada öğrencilerin yabancı dil derslerinde diğer derslere nazaran daha çok kaygı yaşadıklarını ve bu kaygının özellikle İngilizce konuşurken ortaya çıktığını belirlemiştir. Bu nedenle, hem genel yabancı dil kaygısının hem de dil becerileri özelinde konuşma kaygısının yüksek olması yabancı dil öğrenme ortamlarında öğrenmeyi olumsuz yönde etkileyebilecek, istenmeyen bir durum olarak ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin konuşma kaygısını yanlış yapma endişesi, geçmişte yaşanan olumsuz deneyimlerden kaynaklı endişe, sınıf ortamından kaynaklı korku ve özgüven eksikliğinden kaynaklı endişe olarak tanımladığı görülmüştür. Ayrıca, çalışmaya katılan öğrenciler bu nedenler dışında konuşma kaygısının altında yatan birçok sebep olduğunu ifade etmişlerdir. Bu sebepler, öğrencilerin vermiş oldukları yanıtlara göre; “yanlış yapma endişesi, yaşadıkları olumsuz deneyimler, dersi sevmeme ve kendini başkalarıyla kıyaslama” gibi kendilerinden kaynaklanan bireysel sebepler; “sınıfların kalabalık olması, arkadaşlarının kendileriyle dalga geçmeleri ve hatalarını düzeltmeleri” gibi sınıf arkadaşlarından kaynaklanan sebepler; “aile bireylerinin kıyaslama, eleştirme ve dikkate almama” gibi davranışlarından kaynaklanan ailesel sebepler ve son olarak “ders öğretmenlerinin derse yeteri önemi vermemeleri, konuşma konusunda baskı yapmaları, sürekli öğrencilerin hatalarını düzeltmeleri ve konuşma becerisinden çok dilbilgisine önem vermeleri” gibi öğretmenden kaynaklanan sebepler olarak sınıflandırılmıştır. Bu durumda, öğrencilerin bu denli yabancı dil konuşma kaygısı yaşadığı bir ortamda, İngilizce konuşmaktan kaçınmaları, konuşmak istememeleri ve dolayısıyla da endişe yaşamaları beklenen ve psikolojik olarak istenmeyen bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Horwitz, Horwitz ve Cope (1986)’a göre bireylerin yabancı dil konuşma kaygısı yaşama nedenleri akademik ve sosyal bağlamda performans değerlendirme ile alakalı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu performans değerlendirme kaygıları öğrenenlerin yaşadıkları iletişim endişesi, sınav kaygısı ve olumsuz değerlendirilme korkusu şeklinde sınıflandırıldığı göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin yabancı dil konuşma kaygısı yaşamalarının temel sebebinin olumsuz değerlendirilme korkusu şeklinde kendini gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, öğrencilerin görüşlerine göre, bu olumsuz değerlendirmenin özellikle sınıf içindeki akranları tarafından yapılması kaygı düzeylerini önemli ölçüde artırdığı belirlenmiştir. Hu ve Wang (2014), yabancı dil öğrenme ortamlarında ortaya çıkan kaygının nedenlerini araştırdıkları çalışmalarında öğrencinin bireysel özelliklerinin yanı sıra, uygun olmayan öğrenme ortamlarının ve özellikle de sınıftaki diğer öğrencilerin özelliklerinin de kaygıyı önemli düzeyde etkilediğini vurgulamışlardır. Masuda (2010) da, benzer bir şekilde diğer öğrenenler tarafından olumsuz değerlendirme korkusunun yabancı dil öğrenme kaygısının en önemli nedenlerinden biri olduğunu belirtmiştir.

Araştırmadan elde edilen bir diğer sonuca göre, öğrenciler yaşadıkları bu konuşma kaygısının sınıf içi performanslarını büyük ölçüde olumsuz etkilediğini ifade etmişlerdir. Öğrenciler, derslerde yabancı dil konuşurken, kendilerini zorlamadıklarını, performanslarının düştüğünü, konuşmak istemediklerini ve derse katılmamayı tercih ettikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğrencilerden alınan bu yanıtlar doğrultusunda, öğrencilerin yaşamış oldukları yabancı dil konuşma kaygısının, kendilerinin de ifade etmiş olduğu gibi, sınıf içi performanslarını olumsuz bir şekilde etkilemekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Smith ve Schroth (2014) da yaptıkları araştırmada yabancı dil kaygısının öğrencilerin sınıf içi performansını etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Bu bağlamda, konuşma becerisinin yabancı dil öğrenenlerde geliştirilmesi gereken 4 temel dil becerisinden biri olduğu göz önünde bulundurulduğunda, öğrencilerin yabancı dil konuşma kaygısı yaşamaları yabancı dil öğretimi açısından istenmedik bir durum olarak değerlendirilebilir. Çünkü, bu kaygıyı yaşayan öğrencilerin konuşma becerilerinin geliştirilmesi, dolayısıyla da tam anlamıyla yabancı dil öğrenmelerinin gerçekleşmesi ve dil hakimiyetlerinin gelişmesi söz konusu olamaz. Nitekim bu araştırmadan elde edilen

önemli bir sonuca göre de, öğrenciler kendilerinde var olan konuşma kaygısının ortadan kaldırıldığı bir ortamda hem kendilerine olan özgüvenlerinin hem de derse katılımlarının artacağını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda, yabancı dil öğrenme ortamlarında öğrencilerin yabancı dil kaygılarının ve özellikle de konuşma kaygılarının ortadan kaldırılması için öğretmenlerin uygun strateji, yöntem ve teknikleri kullanmaları ve öğrencilere uygun bir öğrenme ortamı oluşturmaları önerilebilir. Ayrıca, gelecek araştırmalar da daha geniş bir örnekleme ulaşılarak farklı eğitim seviyesindeki öğrencilerin konuşma kaygısı yaşayıp yaşamadıkları belirlenerek bu konudaki bilginin genellenebilirliğini sağlayabilecek nicel araştırmalar desenlenmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Agbalizu, M.U.N. (2006). How Does Anxiety affect Performance in a Foreign Language. The Institute of Education of The British University in Dubai.
- Alsowat, H. (2016). Foreign language anxiety in higher education: A practical framework for reducing FLA. *European Scientific Journal*, 12 (7), 193-220.
- Arnaiz, P. ve Guillén, F. (2012). Foreign language anxiety in a Spanish university setting: Interpersonal differences. *Revista de Psicodidáctica*, 17 (1), 5-26.
- Attia, S. S. (2015). *Foreign language anxiety: Perceptions and attitudes in the Egyptian ESL classroom* (Unpublished Master's Thesis). The American University in Cairo, Department of Applied Linguistics, USA.
- Awan, R. N., Azher, M., Anwar, M. N. ve Naz, A. (2010). An investigation of foreign language classroom anxiety and its relationship with students achievement. *Journal of College Teaching ve Learning*, 7 (11), 33-40.
- Aydın, S. (2016). A qualitative research on foreign language teaching anxiety. *The Qualitative Report*, 21 (4), 629-642.
- Aydın, S. ve Zengin, B. (2008). Anxiety in foreign language learning: A review of literature: *The Journal of Language and Linguistic Studies*, 4 (1), 81 – 94.
- Baş, G. (2014). Lise öğrencilerinde yabancı dil öğrenme kaygısı: Nitel bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36 (2), 101-119
- Cattell, R. B. and Scheier, I. H. (1963). Handbook for the IPAT anxiety scale (2nd ed.). Champaign, IL: Institute for Personality and Ability Testing.
- Chan, D.Y. ve Wu, G. (2004). A Study of foreign language anxiety of EFL elementary school students in Taipei country. *Journal of National Taipei Teachers College*, 17 (2), 287-320.
- Chen, Y. (2015). *ESL students' language anxiety in in-class oral presentations*. (Unpublished Master's Thesis). Marshall University, USA.
- Cheng, Y. (2001). Learners' beliefs and second language anxiety. *Concentric: Studies in English Literature and Linguistics*, 27 (2), 75-90.

- Çakıcı, D. (2015). Foreign language anxiety of prospective English language. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 495-507.
- Çubukçu, F. (2008). A study on the correlation between self efficacy and foreign language learning anxiety. *Eğitimde Kuram ve Uygulama (Journal of Theory and Practice in Education)*, 4 (1), 148-158.
- Debreli, E. ve Demirkan, S. (2016). Sources and levels of foreign language speaking anxiety of English as a foreign language university students with regard to language proficiency and gender. *International Journal of English Language Education*, 4 (1), 49-62.
- Demir, H. (2015). *Anxiety factors in learning English as a foreign language: Case of Turkish students learning English in Georgia*. (Unpublished Doctoral Dissertation). International Black Sea University Faculty Of Education And Humanities, Tbilisi, Georgia.
- Er, S. (2015). Foreign language learning anxiety of Turkish children at different ages. *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, 2 (2). 68-78.
- Ergür, O.D. (2004). Yabancı dil öğrenimi sürecinde kaygı (Anxiety during the process of foreign language learning). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 48-53.
- Gopang, I. B., Bughio, F. A. ve Pathan, H. (2015). Investigating foreign language learning anxiety among students learning English in a public sector university, Pakistan. *The Malaysian Online Journal of Educational Science*, 3 (4), 27-37.
- Güngör, F. ve Yaylı, D. (2012). *Self-efficacy and anxiety perceptions of pre-service EFL teachers*. In A. Akbarov ve V. Cook (Eds.), *Approaches and Methods in Second and Foreign Language Teaching* (227-236). Sarajevo: IBU Publications.
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B. ve Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. *The Modern Language Journal*, 70 (29), 125-132.
- Hu, L. ve Wang, N. (2014). Anxiety in foreign language learning. *International Conference on Global Economy, Commerce and Service Science (GECSS 2014)*. Atlantis Press.
- Huang, Q. (2012). Study on Correlation of Foreign Language Anxiety and English Reading Anxiety. *Theory and Practice in Language Studies*, 2 (7), 1520-1525.
- Kahyalar Gürsoy, S. (2016). Foreign language anxiety among EFL university students and their deductive/ inductive learning style preferences. *International Journal of Language Academy*, 4 (1), 72-87.
- Khaidzir, M.F.S. (2015). Investigating foreign language anxiety among Thai students learning English as a foreign language. *Journal of Education and Social Sciences*, 1 (June), 62-71.
- Landström, P. (2015). *Foreign language anxiety among Chinese senior middle school students* (English III: Degree Project). Karlstads Universitet, Sweden.
- Liu, M. ve Zhang, X. (2013). An investigation of Chinese University students' foreign language anxiety and English learning motivation. *English Linguistics Research*, 2 (1), 1-13.

- Luo, H. (2014) Foreign Language Speaking Anxiety: A Study of Chinese Language Learners Northwestern University.
- Lucas, R. I, Miraflores, E. ve Go, D. (2011). English language learning anxiety among foreign language learners in the Philippines. *Philippine ESL Journal*, 7, 94-118.
- Marwan, A. (2008). The exploration of factors triggering foreign language anxiety: learners' voice. *TEFLIN Journal*, 19 (2), 119-126.
- Masuda, C. (2010). *Causes and effects of foreign language classroom anxiety: A case study of learners of Japanese in the United States* (A Terminal Project). University of Oregon, USA.
- Merç, A. (2011). Sources of foreign language student teacher anxiety: A qualitative inquiry. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 2 (4), 80-94.
- Merç, A. (2015). Foreign language teaching anxiety and self-efficacy beliefs of Turkish Pre-service EFL teachers (İngilizce öğretmen adaylarının yabancı dil öğretme kaygısı ve öz yeterlik inançları). *The International Journal of Research in Teacher Education*, 6 (3), 40-58.
- Mitchell, R.; Myles, F. (2004). *Second language learning theories*. Second edition. London: Hodder Arnold.
- Occhipinti, A. (2009). Foreign language anxiety in in-class speaking activities: Two learning contexts in comparison (Unpublished Master's Thesis). The University of Oslo, The Department of Literature, Norway.
- Okada, N. (2015). *Foreign language anxiety among Japanese international students in the U.S.* (Unpublished Master's Thesis). Western Kentucky University, The Faculty of the College of Education and Behavioral Sciences, Kentucky, USA.
- Price, M. L. (1991). *The subjective experience of foreign language anxiety: Interviews with highly anxious students*. In E. K. Horwitz ve D. J. Young (Eds.), *Language anxiety: From theory and research to classroom implications* (pp. 101-108). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Riasati, M. J. (2011). Language learning anxiety from EFL learners' perspective. *Middle-East Journal of Scientific Research*, 7 (6), 907-914.
- Rouhani, A. (2008). An investigation into emotional intelligence, foreign language anxiety and empathy through a cognitive-affective course in an EFL context. *Linguistik online*, 34 (2), 41-57.
- Smith, B. ve Schroth, T. (2014). Anxiety in the foreign language classroom. *Academic Exchange Quarterly Winter*, 18 (1).
- Spielberger, C.D. (1983). *Manual for the state-trait anxiety inventory*. Palo Alto, California: Consulting Psychological Press,.
- Stainberg, F.S., Horwitz, E.K. (1986) The Effect of Induced Anxiety on the Denotative and Interpretive Content of Second Language Speech, *TESOL Quarterly* Vol. 20, No. 1 (Mar., 1986), pp. 131-136
- Şakrak, G. (2009). *The Relationship between emotional intelligence and foreign language anxiety in Turkish EFL students*. (Unpublished Master's Thesis). Bilkent University, Ankara, Turkey.

- Şener, S. (2015). Foreign language learning anxiety and achievement: A case study of the students studying at Çanakkale Onsekiz Mart University. *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10 (3), 875-890.
- Trang, T., Moni, K. ve Baldauf, R.B. (2012). Foreign language anxiety and its effects on students' determination to study English: To abandon or not to abandon. *TESOL in Context, Special Edition* (3), 1-14.
- Tóth, Z. (2008). A foreign language anxiety scale for Hungarian learners of English. *Working Papers in Language Pedagogy (WoPaLP)*, 2, 55-78.
- Tóth, Z. (2012). Foreign language anxiety and oral performance: Differences between high- vs. low-anxious EFL students. *US-China Foreign Language*, 10 (5), 1166-1178.
- Williams, K. E. ve Andrade, M. R. (2008). Foreign language learning anxiety in Japanese EFL university classes: Causes, coping, and locus of control. *Electronic Journal of Foreign Language Teaching*, 5 (2), 181-191.
- Wu, H. J. (2008). Anxiety and reading comprehension performance in English as a foreign language. *Asian EFL Journal*, 13 (2), 273- 307.
- Yıldırım, S. (2007). Foreign language anxiety: Listening and speaking. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (3), 178-206.
- Zhanibek, A. (2001). *The relationship between language anxiety and students' participation in foreign language classes* (Unpublished Masters Thesis). Bilkent University, The Institute of Economics and Social Sciences, Ankara.